

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОТРЕБИ В КАПІТАЛІ ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ АПК

С.О. Клименко, кандидат економічних наук

Л.В. Мікрюкова, старший викладач

Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського

Досліджено і запропоновано методичні положення з визначення необхідного розміру капіталу переробних підприємств АПК з метою обґрунтування можливості його зростання.

Ключові слова: капітал, переробні підприємства АПК, формування капіталу.

Постановка проблеми. Формування капіталу переробних підприємств АПК у післякризовий період розвитку української економіки потребує застосування ефективних методичних положень, покликаних виявити та знівелювати ризики інвестування в переробну галузь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні, методичні та практичні аспекти формування капіталу підприємств розглядають у своїх дослідженнях Ареф'єва О. В. [1], Благодатний В. І. [2], Борщ А. Г. [3], Бланк І. А. [4], Воробйов Ю. М. [5] та ін. Проте ряд питань, зокрема, методичного спрямування, ще не знайшли належного відображення.

Мета дослідження – запропонувати напрямки методичного підходу до формування капіталу переробних підприємств АПК.

Виклад основного матеріалу. Одним з етапів запропонованого нами методичного підходу до виявлення потреби в капіталі переробних підприємств АПК є визначення внутрішнього потенціалу росту. Це зумовлює розрахунок основних показників (табл.1), які розраховуємо за формулами 1 – 7.

$$KT = \frac{\text{Оборот}}{\text{Актив}} \cdot 100 \% , \quad (1)$$

**Результати отриманих значень основних показників
для переробних підприємств АПК Миколаївської області за 2010 рік**

Показники	ВАТ «Миколаївський хлібопродукт»	ВАТ «Веселинівський завод сухого знежиреного молока»	ВАТ «Вознесенський сиркомбінат»	ТОВ «Вознесенська продовольча компанія»	ЗАТ «Баштанський сирзавод»	ЗАТ «Львовийський молочноконсервний комбінат»	ВАТ «Миколаївмолпром «Доманівський сирзавод»	ВАТ «Очаківський райагрохім»	ТОВ «Евролакт»	ТОВ «Дюк»	ТОВ «Альянс - С»
Нето-результат експлуатації інвестицій, грн	4741	29654	2504	403999	252008	112665	9741	57919	3768	290273	6221
Коефіцієнт трансформації	0,55	0,78	0,37	0,68	0,75	0,69	0,73	0,6	0,2	0,67	0,71
Комерційна маржа, %	10	28	2	25	15	17	49	4	6	24	12
Економічна рентабельність, %	6	21,8	0,7	17	11,3	11,7	35,8	2,4	1,2	16,1	8,5
Рентабельність власного капіталу, %	0,14	4,45	0,09	3,72	3,08	10,81	13,08	0,67	0,36	4,14	1,59
Внутрішній потенціал росту, %	1,01	1,33	1,01	1,28	1,23	1,81	1,98	1,05	1,03	1,31	1,12
Власний капітал новий, грн	34713,7	8880,4	27961,4	138810	100733	18877,9	1475,8	90200,3	10633,6	91653,3	4373,1
Залучений капітал новий, грн	3141,2	246,8	24104,6	14432,2	5615,8	1262,3	320,9	14208,6	1383,4	2350,6	66,7

Оскільки коефіцієнт трансформації показує, скільки гривень обороту знімається з кожної гривні активу, це дозволяє визначити здатність підприємства адекватно планувати та організовувати свою внутрішню діяльність, знаходити і використовувати внутрішні резерви виробничої діяльності. У свою чергу, цим обумовлюється привабливість залучення капіталу з різних джерел. Отримані значення коефіцієнтів трансформації досліджуваних переробних підприємств, що свідчать про доволі низьку ефективність їх діяльності, зокрема, низьку продуктивну здатність виробничих ресурсів, зумовлену певними галузевими умовами.

Значення комерційної маржі досліджуваних підприємств розраховуємо за формулою:

$$KM = \frac{HPEI}{Об} \cdot 100 \%, \quad (2)$$

де KM – комерційна маржа, $HPEI$ – нетто результат експлуатації інвестицій (ціна «мінус» собівартість); $Об$ – оборот.

$$HPEI = C_{PROD} - W_{PROD} . \quad (3)$$

Доцільність використання комерційної маржі в моделі полягає в тому, що вона дозволяє визначити можливість підприємств опиратися на галузеві чинники (кон'юнктуру та цінову політику), використовуючи переваги та специфіку продукції.

Комерційна маржа демонструє доволі високу рентабельність продукції майже всіх підприємств, виняток становлять ВАТ «Вознесенський сиркомбінат», ВАТ «Очаківський райагрохім» і ТОВ «Євролакт», комерційна маржа яких не перевищує значення 10%, що свідчить про наявність впливу факторів ендогенного характеру, зокрема відсутності ефективної цінової політики, неприйнятний обсяг та структуру витрат.

Економічну рентабельність досліджуваних підприємств розраховуємо за формулою:

$$EP = KM \cdot KT, \quad (4)$$

де EP – економічна рентабельність, KM – комерційна маржа, KT – коефіцієнт трансформації.

Оскільки наявність позитивного значення економічної рентабельності є привабливим аргументом для інвесторів щодо вкладання коштів, то слід зазначити, що найкраще виглядають в цьому контексті ВАТ «Веселинівський завод сухого знежиреного молока», ТОВ «Вознесенська продовольча компанія», ВАТ «Миколаївмолпром «Доманівський сирзавод» і ТОВ «Дюк». Якщо підприємства мають високий рівень економічної рентабельності, вони мають достатню здатність до генерації коштів власними ресурсами, з метою фінансування розширеного виробництва та освоєння суміжних напрямків, що дозволяє замкнути виробничий і фінансовий цикли.

Рентабельність власного капіталу досліджуваних підприємств розраховуємо за формулою:

$$PBK = \frac{HPEI}{BK}, \quad (5)$$

де PBK – рентабельність власного капіталу, $HPEI$ – нетто результат експлуатації інвестицій, BK – власний капітал.

Визначена рентабельність власного капіталу досліджуваних підприємств показує дію ефекту масштабу виробництва, коли зі збільшенням витрат ростуть виручка, прибуток та рентабельність, що досягається шляхом збільшення поточних зобов'язань.

Проведені розрахунки дозволяють визначити внутрішній потенціал росту за формулою:

$$ВПР = PBK \cdot (1-HP), \quad (6)$$

де $ВПР$ – внутрішній потенціал росту, PBK – рентабельність власного капіталу, HP - норма розподілу.

$ВПР$ свідчить про можливість підприємства забезпечувати власними ресурсами відповідні темпи зростання, однак, визначення напрямків використання залежить від параметрів підприємства, його структури капіталу та вичерпаності позикової спроможності, також наявності кредиторської забор-гованості до оплати. Отримані значення внутрішньо-

го потенціалу росту (*ВІР*) для переробних підприємств АПК Миколаївської області за 2010 рік, дозволяють збільшити їх капітал.

Наступним етапом методичного підходу до визначення потреби в капіталі переробними підприємствами АПК Миколаївської області є знаходження параметрів капіталу переробних підприємств АПК, зокрема власного та позикового капіталів. На основі отриманих значень внутрішнього потенціалу росту розрахуємо обсяги нового власного капіталу переробних підприємств АПК Миколаївської області за 2010 рік за формулою:

$$BK_n = BK \cdot ВІР, \quad (7)$$

де BK_n - власний капітал новий, $ВІР$ - внутрішній потенціал росту.

Результати розрахунків обсягів нового („правильного”) власного капіталу переробних підприємств АПК Миколаївської області у 2010 році наведено у таблиці 1. На основі отриманих значень внутрішнього потенціалу росту розрахуємо „правильні” обсяги нового залученого капіталу переробних підприємств АПК Миколаївської області на 2010 рік за формулою:

$$ЗК_n = ЗК \cdot ВІР, \quad (8)$$

де $ЗК_n$ - власний капітал новий, $ВІР$ – внутрішній потенціал росту.

Висновки. Відповідно до запропонованого алгоритму визначення потреби у капіталі переробних підприємств АПК Миколаївської області, нами визначено нові параметри капіталу досліджуваних підприємств, зокрема новий пасив, обсяги якого для ВАТ «Миколаївський комбінат хлібопродуктів» становитимуть 37854,9 грн, ВАТ «Веселинівський завод сухого знежиреного молока» – 9127,2 грн, ВАТ «Вознесенський сиркомбінат» – 52066 грн, ТОВ «Вознесенська продовольча компанія» – 153242 грн, ЗАТ «Баштанський сирзавод» – 106349 грн, ЗАТ «Первомайський молочноконсервний комбінат» – 20140,2 грн, ВАТ «Миколаївмолпром «Доманівський сирзавод» – 1796,7 грн, ВАТ «Очаківський райагрохім» – 104409 грн., ТОВ «Євролакт» – 12017 грн, ТОВ «Дюк» – 94003,9 грн і ТОВ «Альянс – С» – 4439,8 грн.

Завершальним етапом методичного підходу до визначення потреби в капіталі переробних підприємств АПК Миколаївської області може бути визначення обсягів потреби в додатковому капіталі, тобто дефіцит або надлишок капіталу досліджуваних підприємств.

Література :

1. Ареф'єва О. В. Бізнес-процеси підприємств сфери послуг: фактори, формування, конкурентоспроможність : монографія /Ареф'єва О. В., Луцька Т.І. — К . : Європ. ун-т, 2009. — 96 с.
2. Благодатний В.І. Формування і управління оборотним капіталом на підприємствах хлібопродуктів : монографія /Благодатний В.І. — К . : ННЦ „Інститут аграрної економіки” УААН, 2010. — 178 с.
3. Борщ А.Г. Економічна природа капіталу та фінансових ресурсів підприємства: точка зору на дискусійну проблему / А.Г.Борщ // Облік та фінанси АПК. — 2011. — №1. — С.137 — 140
4. Бланк И.А. Управление формированием капитала / И.А. Бланк // — К. : Ника-Центр, 2006. — 520 с.
5. Воробьев Ю.Н. Финансовый капитал предприятий. Теория, практика, управление. / Воробьев Ю.Н. — Симферополь : Таврия, 2002. — 363 с.